

Indignats. I ara què?

Josep Maria Antentas y Esther Vivas
Público (ed. Catalunya), 29.06.2011

La impressionant jornada de manifestacions del passat 19 de juny ha culminat la primera fase de la "rebel·lió de les i els indignats" oberta el 15 de maig i marca l'inici d'una de nova, encara per definir. En un mes el moviment ha experimentat una veritable ampliació quantitativa i qualitativa. La seva base social s'ha diversificat social i generacionalment, i s'ha arrelat per tot el territori.

La consistència de la jornada del dia 19 confirma la profunditat del moviment emergent i del malestar social que reflecteix. No estem davant d'un fenomen conjuntural, sinó davant el començament d'una previsible nova onada de mobilitzacions, de la que la manifestació del 15 de maig i les acampades n'han estat la llançadora i la primera sacsejada. Dos anys i mig després de l'esclat de la crisi, en els quals l'apatia i la por han sigut la nota dominant, els fets de les darreres setmanes confirmen que la protesta social ha tornat per quedar-se. I, com quasi sempre, ho ha fet reapareixent de forma inesperada, intempestiva i trencadora, sorprenent a propis i a estranys.

Internet i les xarxes socials, twitter i facebook, han jugat un paper molt significatiu en el desenvolupament del moviment, no només com a eina de comunicació, sinó també com a espai de discussió, de politització i de formació d'una identitat i un patrimoni compartit.

En aquestes darreres setmanes hem assistit a una recuperació de la confiança col·lectiva en la capacitat de canviar les coses. Anys de derrotes i retrocessos i la falta de victòries que mostressin la utilitat de la mobilització han pesat com una llosa en la lenta reacció davant la crisi. Però les revolucions al món àrab i, també, la victòria contra banquers i governants a Islàndia han transmès un missatge molt clar: "Sí, es pot".

"La indignació és un començament. Un s'indigna, s'aixeca i després ja veu", assenyala el filòsof Daniel Bensaïd. Poc a poc s'ha anat passant del malestar a la indignació i d'aquesta a la mobilització. Estem davant d'una veritable "indignació mobilitzada". Del terratrèmol de la crisi, n'ha sorgit, finalment, el tsunami de la revolta social.

El moviment en curs expressa la radicalització social més important, com a mínim, des de fa més de deu anys quan va irrompre el moviment "antiglobalització". Ara, però, la profunditat social i territorial de la protesta, que es desenvolupa en plena crisi econòmica i social, és major. Té un doble eix constitutiu indestruïble: la crítica a la classe política i als poders econòmics i financers. A aquests darrers se'ls assenyala com a responsables de la crisi econòmica, i a la primera precisament pel seu servilisme i complicitat amb el món dels negocis.

Inspirant-se en la plaça Tahrir, el mètode "ocupació de plaça més acampada" va servir com a element motriu pel moviment en els seus inicis. Les acampades i ocupacions de places no han estat un fi en si mateixes. Han actuat simultàniament com a referent simbòlic i base d'operacions, de palanca per propulsar mobilitzacions futures, i d'altaveu per amplificar les presents.

L'èxit del 19 de juliol planteja el repte de com continuar. Quines són els propers passos? El moviment necessita aprofundir encara més el seu arrelament territorial i la coordinació d'assemblees de pobles i barris, fins ara el seu principal assoliment organitzatiu. En paral·lel, l'assignatura pendent és estrènyer els vincles amb la classe treballadora i portar la indignació als centres de treball, on encara domina la por i la resignació, i poder contestar la política de concertació social que mantenen els sindicats majoritaris, el desconcert dels quals és evident. Caldrà també seguir treballant per a definir noves activitats centrals, que permetin unificar des de la pluralitat i fer convergir objectius, i per a reforçar mobilitzacions concretes, com ja està passant en el cas dels desnonaments a molts barris.

Des de la seva irrupció, el principal èxit del moviment ha estat el d'haver posat fi a la passivitat resignada i al desànim social que fins ara imperava. Aquestes setmanes han marcat un punt d'inflexió. Han estat dies de temps accelerat i condensat en els que la confortable rutina dels poders econòmics i polítics s'ha vist sorprenentment alterada per un nou actor polític i social que encara té moltes coses per dir.